

ROZHOVOR S JOZEFOM DETKOM A PETROM CHALUŠOM, KOORDINÁTORMI CENTIER EURUGUIDANCE NA SLOVENSKU A V ČESKEJ REPUBLIKE

Rozhovor je venovaný desiatim ročníkom súťaže
Národná cena kariérového poradenstva

Koordinátorom oboch sesterských centier Euroguidance, ktoré súťaž od r. 2009 vyhlasujú, sme v súvislosti s jej jubilejným desiatym ročníkom položili niekoľko otázok.

Najprv otázka pre Jozefa Detka (JD):

Ak by sme sa vrátili v čase o tých viac ako desať rokov dozadu, ako si spomínaš na úplné začiatky, kto vtedy prišiel s nápadom zorganizovať takúto súťaž, prípadne v akom kontexte sa tento nápad zrodil?

JD: Idea priniesť do poradenskej komunity príležitosť zdieľať pracovné úspechy sa rodila postupne. Od začiatku ju realizujeme formou „súťaže“. Ocenenie je motivujúcim činiteľom a pomáha prekonať určité zábrany. Prvý rok a prvý krok sme robili spoločne s programom Erasmus. Zvolili sme si tému „Pomoc absolventom pri prechode na trh práce“ a zamerali sme sa na školský rezort. V ňom sme sa cítili istejší. Súťaž mala dve časti. Agentúra programu oceňovala prínos projektov k príprave žiakov pre trh práce a Euroguidance sa zameralo na kariérovú podporu poskytovanú žiakom.

Od začiatku sme mali externých partnerov: Štátny inštitút odbornej prípravy a Úrad práce sociálnych vecí a rodiny. Pomáhali nám pri hodnotení príspevkov expertízou vo svojej oblasti.

Našou motiváciou boli príklady projektov, ktoré priniesli slovenské školy v rámci programu Erasmus. V mnohých z nich sme videli pozitívny dopad na školu. Nechceli sme takú skúsenosť nechať len v prostredí jednej školy. Mnohé aktivity vznikali v úzkej spolupráci so zahraničnými partnermi a rozhodne prekročovali bežný štandard kariérovej podpory žiakov v našich podmienkach.

Otázka pre Petra Chaluša (PCh):

Petr, Ty si v centre Euroguidance relatívne krátko, tuším od r. 2015 (?) – spomínaš si, kedy si sa o tejto súťaži dozvedel prvý raz a ako si ju vnímal takpovediac zvonka ako (zatiaľ) nezainteresovaný pozorovateľ?

PCh: Ano, ačkoli zas tak krátká doba se mi to nezdá, mám za sebou podíl na organizování už 4. ročníků národních cen v ČR. Vzpomínám si, že v roce 2015 jsem vstoupil do Euroguidance v době, kdy přicházeli příspěvky. Pročetl jsem si je všechny a překvapila mě ta různorodost. Nečekal jsem kolik má kariérové poradenství podob, překvapení to bylo příjemné, zároveň jsem měl obavu zda lze hledat v této různorodosti i kvalitu. Ty obavy byly způsobeném i tím, že

z prihlášek jsem si nedovedl představit jak zajímavé aktivity a lidi uvidím při prezentaci na konferenci. Mezitím ovšem mě čekalo další příjemné překvapení, a to byla zajímavá debata expertů v hodnotící komisi soutěže. Tento poměrně rozsáhlý tým (11 lidí) se sešel, aby prodebatoval výsledky svého hodnocení. Tato debata by stála za zápis, padaly v ní významné postřehy i ke kvalitě v kariérovém poradenství obecně. Takto by asi měla ideálně být živá a neformální debata například i v rámci Národního poradenského fóra. Já jsem se z této debaty mnoho naučil o stavu a vývoji kariérového poradenství v ČR a dodnes se těším na tuto debatu každý rok, a pokaždé se i hodně dozvím. Fascinuje mě nepředpojatost této skupiny odborníků, často na základě debaty nakonec nedostali cenu velké nebo slovy nafouknuté aktivity, spíše ty co měly skutečný dopad nebo znamenaly skutečný posun na poli kariérového poradenství.

Otázka pre JD:

Prvé tri ročníky súťaže prebiehali na Slovensku i v Čechách ako keby paralelne, popri sebe, i keď od začiatku bola zjavná spolupráca oboch centier Euroguidance. Čo rozhodlo, že ste sa od r. 2012 rozhodli organizovať súťaž síce samostatne v oboch republikách, ale predsa len pod spoločnou značkou, jednotným formátom, jednotnými kritériami?

JD: Naše partnerstvo medzi Slovenskom a Českou republikou sme chceli udržať a posilňovať od začiatku existencie centier Euroguidance. Tradícia „bratskej“ spolupráce sa zachováva napriek politickému rozdeleniu Československa.

V roku 2012 sme sa už mali pri organizovaní súťaže sebaistotu a preto sme sa rozhodli naplniť ďalšiu ambíciu, prekročiť hranice. V tom čase sme už mali dobrú skúsenosť so stredo európskymi konferenciami pod značkou Cross-Border. Partnerské Euroguidance centrá touto iniciatívou predstavovali zaujímavé riešenia a prístupy v poradenstve. Chceli sme posilniť príležitosti pre výmenu skúsenosti a možno aj určité porovnávanie postupov vedúcich k cieľom. Veď nakoniec krajiny strednej Európy sú si veľmi kultúrne blízke. Nie je vždy nevyhnutné ísť svojou cestou. Predovšetkým, ak prenositeľnosť skúseností zo susednej krajiny je bez väčších prekážok.

Otázka pre PCh:

Česká republika je populačne približne dvakrát väčšia ako Slovenská republika, v podobnom pomere sú možno i služby a aktivity v oblasti kariérového poradenstva, teda ak to berieme čisto kvantitatívne. Vidíš, Petr, nejaké zásadnejšie rozdiely medzi oboma republikami, pokiaľ ide o charakter, zameranie služieb či aktivít, či cieľové skupiny, na ktoré sa služby či aktivity prioritne zameriavajú, prípadne sú rozdiely v niečom inom?

PCh: Vidím rozdiely i podobnosti, proto je spolupráce na ceně obrovským přínosem pro ČR i pro Slovensko, a nyní i pro Maďarsko a Srbsko, které se stabilně přidaly k pořádání cen. Mezi ČR a Slovenskem vidím podobnou minulost, která ovlivňuje současnost. Řešíme podobné obtíže a mám společné porozumění v širším kontextu, můžeme si vzájemně hodně pomoci. Pestrou a zábavnou dělají spolupráci rozdíly. Na Slovensku je až rodinná atmosféra mezi účastníky národní ceny, to umožňuje velmi vřelou komunikaci a usnadňuje vzájemnou inspiraci mezi zapojenými subjekty. U nás je atmosféra také velmi přátelská, přesto mám dojem, že se u nás

více obevuje určitý profesionální odstup nebo dáváme důraz na seriózní vystupování. Při moderování konferencí se snažím o velmi neformální přístup, a myslím, že je to velmi důležité právě u nás, nastavit atmosféru sdílení je o trochu více práce v našem prostředí. Pokud jde o druh aktivit, je u nás velký podíl neziskových organizací, v našem prostředí to vnímám i jako určitou míru rezignace na formální systémy napříč různými pomáhajícími profesemi. Zároveň to může být zčásti dobrý model pro inovace, pokud by pak přecházeli nápady z nezisku i do formalizovaných systému, to se zatím daří málo. Nevzdáváme to a snažíme se být mostem mezi neziskovkami, podnikatelským sektorem i veřejnými poskytovateli a stakeholdery v kariérovém poradenství v ČR, a to určitě postupně pomáhá všem.

Otázky pre oboch:

Súťaž NCKP sa za uplynulé obdobie, najmä však za posledných päť rokov výrazne posunula dopredu a dnes je v istom zmysle už známou a rešpektovanou značkou, značkou kvality – pre organizácie i jednotlivcov, ktorí v súťaži získajú najvyššie ocenenia, je udelenie ceny potvrdením, že ponúkané služby alebo realizované aktivity spĺňajú i tie najvyššie kritériá. V priebehu rokov sa súťaže zúčastnili už desiatky súťažiacich (na Slovensku ich bolo viac ako 130, v Čechách približne dvakrát viac) – vidíte tu ešte priestor pre ďalšie a ďalšie organizácie či jednotlivcov ochotných „ísť do toho“ a prihlásiť sa do súťaže s niečím novým?

JD: Osobne ma mrzí, ak je Národná cena vnímaná len ako súťaž a nie ako priestor pre zdieľanie ideí alebo prezentáciu riešení. S touto zúženou optikou potom zostávajú jednotlivci oddelení od komunity s pocitom „načo, aj tak nevyhrám“. Národná cena je však aj akoby dožinkovou slávnosťou. Keď poradcovia majú príležitosť užiť si oslavu „úrody“ a poďakovania za poctivú prácu. Musíme sa naučiť tešiť zo spoločných úspechov a prekonať sklon k osobným víťazstvám. Víťaziť musia tí, pre ktorých sa poradenské aktivity pripravujú a ktorým pomáhame.

Naopak máme organizácie, ktoré získali potvrdenie svojej práce aj udeleným ocenením, a nezastavujú sa, prispievajú aj v ďalších rokoch. Myslím, že to nerobia pre ďalší diplom alebo pohár. Iste majú radosť z toho že majú čo predstaviť ostatným, aj keď ocenenie nezískajú. Ja ich nasledujúce prihlášky vnímam ako príklad prospešného konania a schopnosti sa deliť s úspechmi.

Budeme sa snažiť, aby tento rozmer otvoril dvere viacerým angažovaným poskytovateľom poradenských služieb a inovátorom v prístupoch v kariérovom poradenstve.

PCh: Ano je to značka, ktorou se ocenené organizace rádi prezentují a pomáhá jim v rozvoji jejich služeb. Zároveň cena nemá být o soutěži o první místa, má být o sdílení dobré praxe, a dobrou praxí jsou téměř všechny příspěvky, které se přihláší. Vlastně všechny aktivity, které se zúčastní malého veletrhu během národní konference, jsou ochotni sdílet a učit se od druhých, a to už je základní záruka kvality všech zúčastněných. Rozvíjet národní cenu dále můžeme i díky udržení zájmu těch již jednou oceněných, úřadů práce, kariérových center univerzit. A samozřejmě i díky přizývání nových sektorů, která naše iniciativa někdy mine. Například oslovit více základních škol, pedagogicko-psychologických poraden, více různých typů sociálních

služieb, ktoré stále více zařazují do portfolia činnosti i kariérové poradenství. A oslovovat více sociálně inovačních projektů se zapojením komunit nebo firem, a vysvětlit jim, že vlastně podporují kariérový rozvoj. Prostor je pro rozvoj evropské spolupráce, rok 2018 přinesl jako už stabilně zavedenou novinku společnou konferenci 4 evropských zemí, kde se scházejí oceněné projekty.

Čo považujete za najväčšie prínosy súťaže a kde naopak vidíte jej rezervy či slabé miesta?

JD: Deň, ktorý prežívam, nevnímam ako niečo negatívne alebo nepostačujúce. Teším sa z neho a je to aj príležitosť zlepšiť zajtrajšok. Takto sa pozerám aj na súčasnosť Národnej ceny KP. Pri stretnutiach počas ceremónie som vždy cítil pozitívnu energiu, z ktorej sa prítomní mohli regenerovať. Vytváral sa priestor na posilnenie komunity. Málokedy sa stretnú predstavitelia všetkých zložiek poradenského systému a tu si myslím sa to deje. Prítomní sú školáci, pracovníci ale rovnako aj personalisti zastupujúci zamestnávateľov a súkromní poradcovia. Stretávajú sa praktici, metodickí pracovníci a manažéri poradenských služieb. Každá takáto slávnosť udeľovania cien bola pre mňa jedinečným dňom. A doprial by som ho každému poradcovi alebo angažovanému učiteľovi, pre ktorých je ich zamestnanie zároveň poslaním.

S pribúdajúcimi príspevkami stojí pred nami úloha: nájsť primeranú formu ich prezentácie. Pre budúcnosť zvažujeme možnosť využiť silné stránky sociálnych sietí pri zdieľaní prihlásených aktivít. Vznikne priestor pre ostatnú odbornú verejnosť formovať každý ročník Národnej ceny. Musím sa priznať, sám sa teším na to, čo sa nám podarí inovovať v roku 2019.

PCh: Národní ceny zásadne pomáhajú rozvoji kariérového poradenství u nás, na tom se shodují i účastníci, i hodnotitelé i další lidé, kteří rozumějí kariérovému poradenství. Slabé místo je spíše neustále slabá pozice kariérového poradenství, což je vidět i na evropských konferencích, která pravidelně v ČR pořádáme. Vývoj v kariérovém poradenství v Evropě jde rychle dopředu a my jdeme stále pomaleji než některé země, a nebýt národních cen, tak ještě mnohem pomaleji. Cesta je dále se učit od zahraničních partnerů i díky programu Erasmus+ na to máme finanční prostředky. Na druhou stranu právě národní ceny, tak jak je neustále posouváme, jsou inspirací pro mnoho zemí s rozvinutými systémy kariérového poradenství, takže v tomto patříme mezi příklady evropské dobré praxe.

Máme za sebou desať ročníkov súťaže. Ako vidíte jej budúcnosť, ďalšie diely tohto zatiaľ veľmi úspešného príbehu, a to aj v kontexte budúcnosti siete centier Euroguidance?

JD: Kráčame v ústrety budúcnosti. V tomto vlastne ani nemáme na výber ☺. Je na nás, akú si ju vytvoríme. Partnerstvo s profesijným združením (Združenie pre kariérové poradenstvo a rozvoj kariéry) nám dáva záruku, že Národná cena je udržateľný projekt, rastúci zdola nahor. Motto „národ sobě“ je to správne a prirodzené, nemôžeme čakať na mannu padajúcu z neba.

Na druhú stranu, týmto nevyháňame naše dieťa z domu. Euroguidance je s Národnou cenou späť od začiatku a stále ju formuje. Teraz hľadáme možnosť vstúpiť do širšej medzinárodnej spolupráce, ale zároveň si zachovať ten národný rozmer. Nie je to jednoduché. Ak sa to podarí, budeme sa môcť cítiť v Európe viac doma. Spolupráca Čechov a Slovákov je hodnota, ktorú

budeme ponúkať ako model. Je to naozaj unikátne, rozdelili sme sa, ale neodcudzili, konáme samostatne a zároveň spolu.

Ak prispejeme, hoci aj len trochu, aby kariérový poradca posilňoval u klientov pocit európskeho vzdelávacieho priestoru a európskeho pracovného trhu, budeme považovať našu angažovanosť za užitočnú.

PCh: Euroguidance se každým rokom posiluje o evropský rozměr v každé své aktivitě. Pokud se podaří co nejvíce propojit národní ceny s evropskými cíli do dalšího programového období po roce 2020, mají dobrou budoucnost. Je důležité důležité na národní úrovni průběžně včleňovat národní ceny do stabilního a zároveň neustále se vyvíjejícího se kontextu, které tvoří národní autority, poradenské asociace, a další stakeholdeři.

Otázky na rozhovor pripravil *Štefan Grajcár*,
Združenie pre kariérové poradenstvo a rozvoj kariéry

Petr Chaluš vystudoval pedagogiku na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Pracoval jako poradce pro děti, rodiče i učitele a jako koordinátor školního parlamentu v ZŠ Londýnská, Praha 2, a podílel se na rozvoji inovativních přístupů této školy. Je autorem metodiky školních parlamentů z roku 2006. V rámci zavádění Rámcového vzdělávacího programu (RVP) v ČR byl školitelem v oblasti individualizace vzdělávacího procesu. Od roku 2005 se podílel na několika prvních letech rozvoje aktivity eTwinning v ČR jako metodik a později i jako národní koordinátor aktivity, pracovník Národní agentury pro evropské vzdělávací programy. V oblasti evropských programů pracuje dosud, nyní v rámci programu Erasmus+ jako koordinátor Centra Euroguidance v ČR.

Jozef Detko

Koordinátor slovenského Euroguidance centra a oddelenia technickej podpory Národnej agentúry programu Erasmus+ pre vzdelávanie a odbornú prípravu.